

KUOPION KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMA 2030+ SUUNNITTELUTARPEET JA TAVOITTEET *)

Tavoitetyöpaja 3.3.2021

Kuntajohtajakokous 25.3.2021

*) Liikenteeseen liittyvät suunnittelutarpeet/tavoitteet/toimenpiteet ovat alustavia nostoja, eikä niitä hyväksytä tässä käsittelyssä, vaan liikennejärjestelmäsuunnitelman prosessissa.

RAMBOLL

SITOWISE

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET

- Tavoitteiden kautta tunnistetaan ja konkretisoidaan seudullisesti merkittävät kehittämistarpeet ja kuntien yhteistoiminnan kannalta tärkeät ratkaistavat asiat.
- Tavoitteissa nostetaan esille asioita, joihin suunnittelulla halutaan vaikuttaa siitakin huolimatta, että niiden toteuttamiseen saattaa liittyä merkittäviä (esim. teknisiä tai taloudellisia) epävarmuuksia.
- Tavoitteiden asetannalla pyritään siihen, että ne muodostavat vahvan selkänöjan skenaarioiden ja kaupunkiseutusunnitelman laatimiselle.
- Suunnittelun aikana pohditaan, millä eri keinoin tavoitteet voidaan saavuttaa. Tarkoituksena on, että tavoitteet ohjaavat jatkossa seudulla tehtäviä ratkaisuja.
- Tavoitteissa korostuvat kaupunkiseudun kasvua, kehitystä ja kilpailukykyä edistävät rakenteelliset kysymykset.
- Yhdyskuntarakenteeseen vaikutetaan sekä maankäytön että liikennejärjestelmän kehittämisen avulla. On tärkeää varmistaa, että maankäytön sekä liikennejärjestelmän kehittämisperiaatteet ovat samaan suuntaan vaikuttavia.
- Liikennettä koskevat tavoitteet, kehittämislinjaukset ja toimenpiteet määritellään samaan aikaan vireillä olevassa seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa 2040.
- Kaupunkiseutusunnitelman ja liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteensovittamista tehdään suunnittelun edetessä.

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET KESKEISIÄ LÄHTÖKOHTIA JA MUUTOSAJUREITA

- MAL-sopimusmenettely
  - MAL-sopimukset lisäävät kaupunkiseutujen kilpailukykyä vahvistamalla kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion välistä yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmien ratkaisemisessa.
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen
  - Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen alueidenkäytön suunnittelussa
  - Kaupunkiseutusuunnitelma
- Ilmastositoumukset
  - Pariisin sopimus, EU
  - Suomi
  - Pohjois-Savo, HIMA-hanke
  - Kuopio: kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä
  - Siilinjärvi, Leppävirta, Lapinlahti mukana KESTO-hankkeessa

MAL-sopimus, MRL-uudistus ja ilmastositoumukset tähtäävät lopulta samaan päämäärään:

- Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutokseen hillintää vahvistamalla yhdyskuntarakenteen eheyttä ja hyödyntämällä kestävästi olemassa olevaa infrastruktuuria.
- Yhdyskuntarakenteen tulee suosia kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä erityisesti kaupunkiseuduilla.
- Erityisesti kaupunkiseuduilla uudisrakentaminen tulisi ohjata ensisijaisesti olemassa olevien palveluiden ja joukkoliikenteen piiriin.

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET LÄHDEAINEISTOT

- Lähtöaineistoja
  - Kuopion toiminnallisen kaupunkiseudun rakennemalli LOIKKA 2030 (2012) + toteutumisen arviointi (kuntien itsearviointi)
  - Selvitys MAL-sopimusmenettelyn laajentamisesta uusille kaupunkiseuduille, loppuraportti 7.1.2020 (Selvityshenkilö Matti Vatiilo)
  - Kuopion seudun maakuntakaava HYV. 2006, vahv. 2008
  - Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, HYV. 2010, vahv. 2011
  - Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 1. vaihe
  - TEM Alueelliset kehitysnäkymät/ Pohjois-Savo, syksy 2019
  - Itä-Suomen liikennestrategia 2015
  - Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma
  - DUO-raiotieselvitys, loppuraportti 18.11.2019
  - Hiilineutraalipohjoissavo.fi
- Kaupunkiseutusuunnitelman ensimmäisessä vaiheessa tehty taustatyö:
  - Trenditarkastelu
  - Tavoitetyöpaja seudun toimijoiden kanssa 3.3.2021

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN YLEISTAVOITTEET *)

Kaupunkiseutusuunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään koko suunnittelualueella erityistä huomioita:

- Alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudellisuuteen ja kestävyYTEEN
- Seudullisesti merkittävien palveluiden, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden saavutettavuuteen
- Liikennejärjestelmän toimivuuteen ja kestävyYTEEN, erityisesti joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiin
- Keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytyksiin
- Seudullisen viherrakenteen jatkuvuuteen, kytkeytyneisyyteen sekä merkitykseen ilmastonmuutoksen näkökulmasta
- Asuntotarjonnan ja asuntoalueiden monipuolisuuteen sekä alueiden välisen haitallisen eriytymiskehityksen ehkäisyyn
- Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin

MAL-sopimus:

1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö
3. Elinvoimainen Kuopion kaupunkiseutu

MRL-uudistaminen: Alueidenkäytön lähtökohdat ja tavoitteet

1. Kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet
2. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamisen periaatteet
3. Kaupunkiseudun viherrakenne ja sen kehittämisen periaatteet.

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN YKSITYISKOHTAISET TAVOITTEET

- Yksityiskohtaisia tavoitteita on tarkasteltu seuraavista näkökulmista:

KESTÄVÄ JA EHEÄ KUOPION KAUPUNKI SEUTU
ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE, KESTÄVÄ LIIKKUMINEN

ELINVOIMAINEN JA OMALEIMAINEN KUOPION SEUTU
ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ, VETOVOIMATEKIJÄT

KILPAILUKYKYINEN JA KYTKEYTYNYT KUOPION SEUTU
ELINKEINOELÄMÄ JA LOGISTISET YHTEYDET

KIIINNOSTAVA JA VIIRÄ KUOPION SEUTU
KESKUSTAT JA PALVELUT, SAAVUTETTAVUUS

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN YKSI TYISKOHTAISIA TAVOITTEITA

- ✓ Seudun alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään ilmastonmuutosta ehkäiseväksi, eheäksi ja ekologiseksi.
  - ✓ Maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelulla edistetään kestävästä kehityksestä sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen varautumista.
  - ✓ Kaupunkiseudun kokonaisuutta priorisoidaan.
  - ✓ Palvelujen saavutettavuutta parannetaan.
  - ✓ Seudullista sini-viherverkkoa ja sen kytkeytyneisyyttä kehitetään.
- ✓ Maaseutualueen ja kaupungin raja säilytetään selkeänä: mitä alueita kehitetään kaupunkimaisina, mitkä säilyvät maaseutumaisina?
  - ✓ Väestönkasvuun varaudutaan, seudun sisäistä polarisaatiota pyritään vähentämään.
  - ✓ Asuntotarjonnan ja asuntoalueiden monipuolisuutta lisätään.
  - ✓ Kestävästä liikkumisesta edistetään.
- ✓ Elinkeinoelämän kehittämisedellytyksiä tuetaan.
  - ✓ Kuopion seudun ulkoisen saavutettavuuden parantaminen varmistetaan osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä.
  - ✓ Parannetaan joukkoliikenteen ja pyöräilyn asemaa seudullisessa työmatkaliikenteessä.
  - ✓ Tunnistetaan seudun matkailun kärkikohteet ja parannetaan niiden kehittämisedellytyksiä. Kehitetään seudullisesti merkittävien matkailukohteiden liikenteellistä saavutettavuutta.
- ✓ Keskustojen vetovoimaisuutta ja roolia työpaikka-, palvelu- ja oppilaitosten alueina vahvistetaan.
  - ✓ Tunnistetaan kehysalueiden keskustien rooli seudun yhteistoiminnan kannalta merkittävässä kysymyksessä.
  - ✓ Edistetään jalankulku- ja joukkoliikennekaupungin kehittämistä.

RAMBOLL

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Väestönkasvu
  - Pitäisikö Kuopio-Siilinjärvi olla 160 000 tavoite ja 180 000 koko seutu?
  - Maakuntakaavan kasvutavoite 186 000 asukasta koko seudulle on erittäin kova.
  - Tavoite on kova, muttei mahdoton
  - Tavoite on hyvä olla tällä tasolla suunnittelutyön kannalta, vaikka se on epärealistinen
  - Varautuminen noin 10 000 asukkaan kasvuun maankäytöllisesti koko seudulla
  - Seudulla tulee varautua siihen, että seudun asukasmäärä pysyy samana tai laskee, mutta asukkaat muuttavat seudun sisällä lähemmäs Kuopion kaupunkiseudun ydinalueita. Eli ydinalueilla varaudutaan asukasmäärän kasvuun (10-15 000) ja muualla laskuun
- Kasvun suuntaaminen
  - Ensisijaisesti sisäänpäin!
- Perusteet suunnata kasvua uusille alueille
  - Uusia alueita tarvitaan pientaloasumiselle ja elinkeinotoiminnoille
  - Asuinviihtyisyyden kannalta erityisen houkuttelevat alueet
  - Alueen strateginen sijainti liikennejärjestelmässä ja lähellä palveluita
  - Palvelujen turvaaminen, koulut, kaupat, ikääntyneiden palvelut, yhteiset kokoontumistilat
  - "Kulutuskäyttäytyminen", osa ihmisistä haluaa väljyyttä ja omaa rauhaa. Myös harrastukset vaikuttavat entistä enemmän ihmisten asumispaikkavalintaan.
- Rakenteen eheyttämisen hyödyt
  - Lisää kävelyä ja pyöräilyä ja matkaketjun kytkeytymistä joukkoliikenteeseen
  - Hyvä kysyntä joukkoliikenteelle, toimiva joukkoliikenne
  - Ei vyöhykerajoituksia
  - Vähentää liikennettä, parantaa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä
  - Säännöllinen vuoroväli
  - Lyhyet välimatkat palveluihin houkuttavat jättämään auton kotiin.
  - Väestömäärä mahdollistaa paremmat palvelut
  - Myös kävelyn ja pyöräilyn potentiaali kasvaa.
  - Liikkumisen turvallisuus
  - Matkaketjujen parantaminen
  - Tiiviissä rakenteessa siirtymät kohtuullisen lyhyitä. → Käveltävyys ja pyöräiltävyys.
  - Parantaa pyöräilyn ja jalankulun kehittämismahdollisuuksia

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Pääväylät, ratayhteys ja niiden solmukohtat (liittymät, asemat)
  - Pidetään varaukset ratojen kehittämiselle voimassa
  - Tuetaan joukkoliikennettä, joka mahdollistaa raideliikenteen hyödyntämisen
  - Lähijunaliikenteen realistisuus edes pitkällä tähtäimellä tarkasteltava
  - Solmujen saavutettavuuden parantaminen
  - Matkaketjut saatava toimimaan, oman auton pysäköintimahdollisuus välttämätöntä
  - Vanhoilla asemilla ei aina tilaa tarpeeksi muille liikennemuodoille
  - Pyöräpysäköintimahdollisuus solmuissa
- Matkaketjujen sujuvuus
  - Viisaan liikkumisen matkaketjut
  - Mahdollisuus kuljettaa pyörä mukana bussissa
  - Siilinjärven asemalle paremmat kulkuyhteydet eri suunnista
  - Asema osaksi Kuopion keskeistä kaupunkirakennetta
  - Lentoliikenteen jatkoyhteystarpeet
  - Junalta jatkoyhteystarpeet
  - Kimppakyytien hyödyntäminen, esim. Tahkon työmatkaliikenteessä tai Maaningalta tai Leppävirralta Kuopioon
- Joukkoliikenne
  - Myös seudullinen joukkoliikenne kaipaa kehittämistä
  - Lähijuna nopeampi kuin bussiliikenne. → Kehitettävä asia!
  - Monet suurimmat kylät ovat sijainniltaan hyviä tukemaan seudullista joukkoliikennettä
- Kävely ja pyöräily
  - Pyöräpysäköinti usein rajoittavin tekijä
  - Tiiveimmillä alueilla kävelyn ja pyöräilyn priorisoiminen liikennetarkoituksissa
  - Kunnollinen baanaverkosto kaupunginosien ja taajamien välille
  - Tärkeimmillä väylillä voisi tehdä oman pyöräkaistan
  - Tilan varaaminen ja käyttö riittävän leveisiin jalankulun ja pyöräilyn väyliin
  - Pyöräpysäköinti joukkoliikenteen solmupisteisiin

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Erityisesti vahvistettavat joukkoliikenteen ja pyöräilyn yhteydet
  - Asemanseudut
  - Yhteydet Kuopioon
  - Hyvät yhteydet kuntakeskusten välillä Kuopion yhteyksien lisäksi
  - Kuntakeskusten väliset yhteydet
  - Joukkoliikenneyhteydet työpaikkojen ja keskusten välille - vakavasti otettava vaihtoehto autolle
  - Jatkuvuuskohdat seudullisissa reiteissä
  - Seudullinen työmatkapyöräily tällä hetkellä marginaalista
  - Nykyiset joukkoliikennepalvelut säilytettävä taajamien välillä
  - Työmatkaliikenne junalla ei toimi ollenkaan, koska esimerkiksi ensimmäinen juna etelästä Kuopion suuntaan tulee puolen päivän maissa
  - Sujuvat liikenneyhteydet kaupunkiseudun työssäkäyntialueella ja taajamien sekä keskuskaupungin välillä
  - Tarvitaan kestäviä joukkoliikenneyhteyksiä myös vapaa-ajan palvelujen kohteisiin - myös iltaisin ja viikonloppuisin
  - Jatkuva shuttle ilman aikataulua keskustan ja Matkuksen välille
  - Kuopio - Tahko -yhteys
- Seudullisten/ylikunnallisten palvelujen saavutettavuus kestävin kulkumuodoin
  - Mm. varhaiskasvatusverkosto huomioon kuntarajat ylittävästi.
  - Pelkkä liikenne ei ratkaise! Kuntien välinen yhteistyö palvelutuotannossa merkittävässä roolissa. mm varhaiskasvatus.
  - Eivät kestävästi saavutettavissa: liikuntapalvelut, terveyspalvelut (esim. erikoissairaanhoido), kulttuuripalvelut
  - Kuinka vastataan vapaa-ajan ja matkailuliikenteen kysyntään joukkoliikenteen osalta

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Seudun asuinalueiden tasapainoinen kehittäminen segregaaation estämiseksi
  - Uusi rakentaminen mietitään tarkkaan asuntoalueiden monipuolisuus edellä
  - Vanhoja alueita kehitetään
  - Välimallit kerrostaloalueiden ja omakotitaloalueiden välille - tiivis ja matala joukkoliikennenyhteyksiin nojautuen
  - Tarvitaan erilaisia uusia alueita eri väestöryhmille
  - Vanhojen lähiöiden uudistaminen ja täydennysrakentaminen
  - Tasapainoinen asuntojakauma, ei liikaa eikä liian vähän vuokra-asuntoja
  - Segregaaation ehkäisemiseksi tarvitaan lähiöohjelma, ongelmat syntyvät helpoiten vanhoihin lähiöihin!
  - Vanhoissa lähiöissä vuokra-asuntokantaa (ARA) uudistetaan, mutta taloyhtiöt eivät suorita korjauksia aina ajallaan ja asuntokanta rapistuu
  - Lähiöiden uudistaminen, purku ja täydentäminen ei välttämättä ole taloudellisesti kannattavaa
  - Vanhoissa lähiöissä vanha ikärakenne - intoa uudistamiseen ei ole, eikä juuri porkkanoita valtioltakaan tarjolla
  - Resursseja ei riitä tasapainoiseen eri puolilla tapahtuvaan kehittämiseen
  - Maaseututaajamien peruspalvelutason turvaaminen
  - Maaseudun keskuksissa on vaikeaa saada rahoitusta uusille esteettömille hankkeille

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Elinkeinoelämän toimintaedellytykset
  - Pohjois-Savossa hävitään sijainnilla muihin maakuntiin verrattuna: olennaista parantaa eri liikenneyhteyksiä alueellisesti, kansallisesti sekä kansainvälisesti
  - Loikan työpaikkatavoite 13 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä – aika kova tavoite!
  - Kaavavarannon varmistaminen ennakkoon
  - Jo ennen kaavoituksen aloittamista tarkasteltava alueen joukkoliikenne
  - Yrityksiä ja työpaikkoja on myös harvaan asutulla alueella
  - 5-tien akseli haasteena: ei tarjontaa halukkaille tulijoille
  - Erityyppisistä alueista on puutetta.
  - Strategisen maankäytön suunnittelun merkitys korostuu kaikessa toiminnassa
  - Valtateiden kehittämisvyöhykkeillä pitää priorisoida elinkeinoelämän sijoittumista ja logistista saavutettavuutta sekä turvata pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus, ennakoitavuus ja turvallisuus (→ ei maankäyttöliittymiä).
  - Matkuksen logistiikkakeskus valmiiksi
  - Satamien saavutettavuutta kehitettävä
  - Kauppakeskusten saavutettavuutta kehitettävä kestävin kulkumuodoin
  - Julkiset ja kestävät matkaketjut sekä kauko- että lähiliikenteen osalta; toimivat yhteydet Kuopion matkakeskuksen ja lentoaseman välille
  - Lentoaseman ja Tahkon välille julkisen liikenteen yhteys tai kutsutaksi

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Keskustojen vetovoimaisuus
  - Oppilaitokset keskustoihin
  - Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja vyöhykejajattelu myös pienempien keskusten suunnitteluun
  - Kaupunkipyörien lisääminen, myös pysäkit
  - Aika paljon on tyhjiä liiketiloja
  - Pikkutaajamissa palvelut ovat osin yksityistyneet, työpaikat silti säilyneet palvelualoilla
  - Verkkokauppa yleistynyt
  - Keskustojen ulkopuoliset kaupan suuryksiköt ovat uhka keskustoilta, mikäli keskustan saavutettavuus on huono
  - Palvelut voivat olla monipuolisia muuallakin kuin keskustassa (aluekeskukset)
- Kuopion keskustan kehittäminen
  - Kaupan palveluiden saatavuus lienee elinehto
  - Talviajan haasteet keskustan elinvoimaisuudessa - Mitä aktiviteetteja talveksi?
  - Liikkuminen asuinalueiden ja keskustan välillä.
  - Miksi tulisin keskustaan? Mikä sinne vetää? Monipuolinen palvelutarjonta vuoden ajasta riippumatta.
  - Rohkeasti täydentäen ja ylöspäin
  - Painotus asuinrakentamiseen ja viihteellisyyteen - joukkoliikenneyhteydet kauppakeskuksiin keskustan ulkopuolelle
  - Monipuolista rakentamista, ei ainoastaan asuntoja, myös palveluja
  - Keskustassa pitäisi pystyä säilyttämään myös erikoisliikkeitä, jottei asiointia tarvitse tehdä väestömäärältään kasvavasta keskustasta Matkukseen päin.
  - Kaupunkilaisten olohuone ja viihdekeskus
  - Kaupungin viher- ja ulkoilun alueiden kehittäminen
  - Katettu ravintolakatu
  - Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen
  - Keskustan pitäisi olla vetovoimainen ja houkutteleva
  - Viihtyisä, elämyksellinen, houkutteleva
  - Turvalliset väylät liikkua kulkuneuvosta riippumatta
  - Yrityskiinteistöjen vuokrien kohtuullistaminen
  - Viihtyisä asuinympäristö
  - Kaupunkipyörät
  - Sähköpotkulaudat
  - Rakennetaan keskustaa ylöspäin
  - Monipuolinen joukkoliikenne
  - Harrastusalueita mm. skate
  - Myös nuorille paikkoja missä "hengailla" ja harrastaa

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEET TAVOITETYÖPAJASSA ESIIN NOUSSEITA NÄKÖKULMIA

- Kehysalueiden rooli
  - Kuopion työssäkäyntialueen keskukset (alle 40 min ajomatka autolla, alle 40 min bussimatka) kehittäminen
  - Täydentävät mukavasti asumisen tarjontaa. Alueilla asuvat käyttävät Kuopion palveluita ja käyvät työssä Kuopiossa.
  - Asumisen ja yrittämisen houkuttelevuus myös seudun pienemmissä kaupungeissa ja taajamissa
  - Kuntakeskukset ja entiset kuntakeskukset säilyvät vireinä ja houkuttelevina (asukkaiden tarvitsemat lähipalvelut, vapaa-aikaan liittyvät palvelut)
  - Mahdollistaa monimuotoista asunto-/tonttitarjontaa
  - Taloudellinen ja työpaikkatarjonnallinen erikoistuminen - tilaa vievät toimialat
  - Kirkonkyläin elinvoimaisuutta pidetään yllä / kehitetään
  - Lähipalveluiden säilyminen ja saavutettavuus
  - Palveluita lisää myös muualle kuin Kuopioon
- Maaseudun ja kaupungin raja
  - Kaupungin ja maaseudun rajan tulisi olla selkeä ja maatalouselinkeinon toiminta turvattava.
  - Liikkumisen kannalta hyvä, mutta toisaalta voi rajoittaa asumisen monipuolisuutta.
- Sini-viherverkko
  - Kallavesi yhdistää alueita.
  - Pyörämatkailupotentiaali
  - Hyödynnetään sekä paikallisesti että matkailun näkökulmasta
  - Viherverkoston laajuus ja yhtenäisyys

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMA

TRENDITARKASTELUT

Poliittiset ja lainsäädännölliset	Ekonomiset	Sosiaaliset	Teknologiset	Ekologiset
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntien tuleva rooli sote-ratkaisun jälkeen • Ilmasto-ohjelmat ja kestävyystavoitteet ohjaavat kaikkea toimintaa • Poliittiset, lainsäädännölliset ja taloudelliset ohjauskeinot kestävyteen pyrkimisessä • Uudistuvan MRL:n vaikutukset kaavoitukseen ja maankäyttöön	<ul style="list-style-type: none"> • Syklien nopeutuminen ja voimistuminen, epävarmuuden lisääntyminen • Kuntatalouden kiristyminen pandemian jälkeen • Vanhuspalveluiden kasvavat kustannukset • Edelleen keskittyvät palveluverkot • Tehokkuusajattelu julkisella ja yksityisellä puolella vaikuttaa tilojen käyttöön • Alueiden välinen kuilu kasvaa; kaupungistuminen vs. tyhjenevä maaseutu • Maaseudun uudet elinkeinot (biotalous, matkailu) • Osaavan työvoiman saaminen keskiössä • Investointien ja rahoituksen saaminen entistä haastavampaa • Kestävyysajattelu kaikessa liiketoiminnassa ja investoinneissa	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyvä väestö aiheuttaa tarpeita niin fyysiseen ympäristöön kuin palveluillekin • Luonnollinen väestönkasvu heikkenee suurimmissakin kaupungeissa; kasvua ennen kaikkea maahanmuutosta • Monipaikkaisuuden kasvu muuttaa asumisen ja työnteon dynamiikkaa • Vapaa-ajan merkitys kasvaa • Pitkän ajan arvomuutokset; kestävyysajattelu kasvattaa merkitystään ihmisten päätöksenteossa	<ul style="list-style-type: none"> • Etätö vähentää työpaikalla käyntiä ja työasiointia • Sähköistyminen ja digitalisoituminen; liikenne, palvelut, kauppa • Älykkäät ratkaisut tehostavat kaikkia sektoreita sekä synnyttävät kestävämpää elämäntapaa	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki teemat läpileikkaava kestävyysajattelu (asuminen, elinkeinot, liikkuminen) • Kiertotalousajattelun vahvistuminen yritysten ja asukkaiden arjessa • Ekologinen jalanjälki tulee yhä laajemmin näkyviin kaikessa toiminnassa: kiinteistö, tuotanto- ja kuljetusketju • Ekologisesta kädenjäljestä kilpailutekijä; vihreää kasvua

KAUPUNKI SEUTUSUUNNITELMA

LÄHTÖKOHDAT: SWOT

VAHVUUDET

- Luonnonläheisyys, vesistöt
- Saavutettavuus ja liikenneyhteydet eri kulkumuodoilla
- Vahva maakuntakeskus
- Koulutusmahdollisuudet (korkeakoulut), huippuosaaminen
- Paikallidentiteetti
- Monipuolinen elinkeinorakenne
- Houkuttelevat asuinalueet
- Tunnetut ja vetovoimaiset matkailukeskittymät (Tahko ym.)
- Laadukkaat palvelut

MAHDOLLISUUDET

- Uudet asumisen ratkaisut, luonnonläheinen ja turvallinen asuminen
- Vihreä ja kestävä liiketoiminta, hyvinvointiteknologia
- MAL-sopimusten hyödyntäminen ja ohjausvaikutus
- Seudullinen yhteistyö ja yhteisen tahtotilan löytäminen
- Monipaikkaisuus asumisessa ja matkailussa, etätyö
- Yritysten arvo- ja tuotantoketjujen muutokset
- Muuttoliike, erityisesti maahanmuutto
- Uuden maaseutuelinkeinot
- Kestävä logistiikka (mm. vesireitit)
- Lentokentän alueen kehittyminen
- Kansainvälistyvä yritystoiminta
- Kasvava lähi- ja kotimaanmatkailu
- Joukkoliikennehankkeet ja liikenneratkaisuiden kehittyminen
- Uusiutuvan energian hyödyntäminen laajasti eri sektoreilla
- Alueidentiteetin vahvistaminen – alueen identifioituminen kokonaisuutena sekä kaupunkien, kuntien ja kylien kautta

RAMBOLL

HEIKKOUEDET

- Strategisen otteen puuttuminen kaavoituksessa (esim. vt 5 ja vt 9 – käytävät)
- Joukkoliikenteen kehittäminen osana kokonaisuutta; esim. yritys- ja toimipaikka-alueiden saavutettavuus joukkoliikenteellä
- Matkaketjujen toimimattomuus
- Lentoliikenteen, junaliikenteen jatkoyhteydet
- Pyöräilyn olosuhteet, työmatkapyöräily marginaalista
- Seudullisten/ylikunnallisten palvelujen, matkailun kärkikohteiden saavutettavuus kestävin kulkumuodoin
- Taantuvat reuna-alueet kaupunkiseudulla; maaseututaajamien peruspalvelutason turvaaminen
- Ikärakenne ja huoltosuhde erityisesti Kuopion ja Siilinjärven ulkopuolella

UHAT

- Yhdyskuntarakenteen hajautuminen
- Strategisen suunnittelun puute – esim. elinkeinoelämän alueiden kehittämisessä
- Lento- ja junaliikenteen jatkuvuus ja palvelutaso
- Osaavan työvoiman saaminen
- Väyläinfran investointirahasta sivuun jääminen – liikenneinvestointien hitaus
- Lähipalveluiden taantuminen (yksityiset ja julkiset), palveluverkon keskittyminen
- Keskustojen elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus tulevaisuudessa
- Väestön ikääntymisen rasitus kuntataloudelle
- Pandemian shokki matkailulle; matkailukysynnän palautuminen, erit. kv-matkailu
- Osoptimointi aluetasolla
- Investointien epävarmuus
- Ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat sopeutumis- ja hillitsemistarpeet
- Ruuhkautuminen, autoistuminen

KESTÄVÄ JA EHEÄ KUOPION KAUPUNKI SEUTU

ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE, KESTÄVÄ LIKKUMINEN

Yksityiskohtaisten tavoitteiden taustoitus

RAMBOLL

SITOWISE

TAVOITTEET

ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE, KESTÄVÄ LIIKKUMINEN

Seudun alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään ilmastonmuutosta ehkäiseväksi, eheäksi ja ekologiseksi.

- Seudun kasvu suunnataan ensisijaisesti sisäänpäin, olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen ja joukkoliikenteen kehittämisedellytyksiä parantaen.
- Alue- ja yhdyskuntarakennetta eheytetään etenkin keskustoissa, taajamissa sekä valtateiden 5 ja 9 kehittämisvyöhykkeillä.
- Kehitetään joukkoliikenteeseen tukeutuvaa yhdyskuntarakennetta, joka mahdollistaa raideliikenteen hyödyntämisen. Ratojen ja asemaympäristöjen kehittämisedellytyksiä ei estetä tai vaikeuteta muulla maankäytöllä.

Maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelulla edistetään kestävää kehitystä sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen varautumista.

- Liikennejärjestelmäratkaisuilla tuetaan kestäväen alue- ja yhdyskuntarakenteen toteuttamista. Maankäyttöä tiivistämällä ja eheyttämällä tuetaan joukkoliikenteen kysyntää.
- Yhdyskunta- ja palvelurakenteen kehitystä ohjaamalla hillitään matkanpituuksien kasvua, lisätään joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kilpailukykyä ja hidastetaan henkilöautoliikenteen osuuden kasvua.
- Parannetaan tehokkaan seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kehittämisedellytyksiä. Hyödynnetään junaliikenteen potentiaali seudun sisäisissä matkoissa.

Kaupunkiseudun kokonaisetua priorisoidaan.

- Kaupunkiseutua suunnitellaan toiminnallisena kokonaisuutena
- Muodostetaan yhteinen näkemys kaupunkiseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen pitkän tähtäyksen päälinjoista

Palvelujen saavutettavuutta parannetaan.

- Yhdyskuntarakennetta suunnitellaan siten, että rakenne kokonaisuutena tukee palvelujen, yhdyskuntateknisen huollon ja verkostojen tehokasta käyttöä/yhteiskäyttöä.
- Edistetään erityisesti seudullisten/ylikunnallisten palvelujen (erityisesti terveys-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut) ja monipalvelukeskusten saavutettavuutta kestävin kulkumuodoin. Parannetaan kuntien välistä yhteistyötä palvelutuotannossa.

Seudullista sini-viherverkkoa ja sen kytkeytyneisyyttä kehitetään.

- Seudullisen viherrakenteen jatkuvuutta ja kytkeytyneisyyttä parannetaan.
- Kansallinen kaupunkipuisto kytketään osaksi seudun sini-viherverkkoa.

Maaseudun ja kaupungin raja säilytetään selkeänä.

- Asumisen rakenne pidetään tiiviinä ja eheänä myös valtateiden 5 ja 9 kehittämisvyöhykkeillä.

ELINVOIMAINEN JA OMALEIMAINEN KUOPION SEUTU

ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ, VETOVOIMATEKIJÄT

Yksityiskohtaisten tavoitteiden taustoitus

RAMBOLL

SITOWISE

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

TAVOITTEET

ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ, VETOVOIMATEKIJÄT

Väestönkasvuun varaudutaan, seudun sisäistä polarisaatiota pyritään vähentämään.

- Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavan mukaan MAL-sopimuskuntien alueella väestötavoitteena on 186 000 asukasta vuonna 2030. Tästä Kuopion ja Siilinjärven alueelle sijoittuisi 156 000 asukasta.
- Kaupunkiseutusunnitelmassa varaudutaan koko seudulla 10 000-15 000 asukkaan kasvuun vuoteen 2030+ mennessä.
- Seudulle suuntautuvaa muuttoliikettä pyritään lisäämään. Kaupunkiseudun vahvuuksia korostetaan keskeisinä pito-/vetovoima- sekä imagotekijöinä sekä asuin- ja elinympäristön laatutekijöinä.

Asuntotarjonnan ja asuntoalueiden monipuolisuutta lisätään.

- Kaupunkiseudulla tarjotaan asumisvaihtoehtoja eri elämäntapoihin ja –tilanteisiin sekä monimuotoisiin asumismielitymksiin.
- Ydinkaupunkialueen ja kehysalueiden roolia ja merkitystä osana kaupunkiseutua selkeytetään asumisen kehittämisessä.
- Segregaation ehkäisemiseksi ja lähiöiden uudistamiseksi laaditaan lähiöohjelma.
- Asumista tiivistetään taajamissa yhdyskuntataloudellisemmaksi ja eheämmäksi. Maaseutualueilla rakentamista ohjataan tukemaan kylien elinvoimaisuutta ja palvelujen säilymistä.
- Ydinkaupunkialueen ulkopuolisten keskusten vahvistamisella tuodaan esille seudun identiteetin kannalta tärkeitä paikallisia vahvuuksia ja niiden muodostamaa kokonaisuutta.

Kestävää liikkumista edistetään.

- Uudet asuntoalueet suunnitellaan kestävän liikkumisen (kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen) vyöhykkeille.
- Huomioidaan palvelujen keskittämisen vaikutukset (liikkumistarpeen lisääntyminen) liikkumispalvelujen suunnittelussa.
- Suunnitellaan yhteinen seudullinen palveluverkko asukaslähtöisesti ja kuntien taloudellisten resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä tukien.
- Tunnistetaan seudullisesti merkittävimmät yhteysvälit, joilla tulisi lisätä seudun sisäistä joukkoliikennetarjontaa kestävän liikkumisen lisäämiseksi.
- Seudullisesti merkittävien työpaikka-alueiden, oppilaitosten ja palvelujen saavutettavuutta pyritään parantamaan yli kuntarajojen (eri kulkumuodot ja matkaketjujen toimivuus huomioiden).
- Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn helppoutta ja turvallisuutta taajamissa.

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

KILPAILUKYKYINEN JA KYTKEYTYNYT KUOPION SEUTU

ELINKEINOELÄMÄ JA LOGISTISET YHTEYDET

Yksityiskohtaisten tavoitteiden taustoitus

RAMBOLL

SITOWISE

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

TAVOITTEET

ELINKEINOELÄMÄ JA LOGISTISET YHTEYDET

Elinkeinoelämän kehittämisedellytyksiä tuetaan.

- Luodaan mahdollisuuksia uuden liiketoiminnan ja uusien elinkeinojen syntyyn sekä pyritään varmistamaan nykyisten yritysten säilyminen kaupunkiseudulla.
- Seudullisesti merkittävillä työpaikkatoiminnoilla osoitetaan monipuolisia ja luonteeltaan eri tyyppisiä sijoittumismahdollisuuksia.
- Keskusten vetovoimaisuutta ja roolia työpaikka-alueina vahvistetaan.
- Lentoaseman vyöhykettä kehitetään vetovoimaisena logistisena kokonaisuutena.
- Logistiikkakeskuksen toteuttamista edistetään.

Kuopion seudun ulkoisen saavutettavuuden parantaminen varmistetaan osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä.

Liikenneyhteyksiä (nopeus, sujuvuus) parannetaan Helsinkiin ja muihin valtakunnallisiin kasvukeskuksiin.

- Pääväyliä (vt 5 ja vt 9), ratayhteyttä ja niiden solmukohtia (liittymät, asemaseudut) kehitetään.
- Parannetaan Kuopion matkakeskuksen ja lentoaseman välisiä joukkoliikenneyhteyksiä.
- Maankäytön suunnittelussa varmistetaan pitkänmaisen tavaraliikenteen sujuvuus.
- Pyritään lisäämään vesikuljetuksia sekä tavara- että matkustajaliikenteessä.

Parannetaan joukkoliikenteen ja pyöräilyn asemaa seudullisessa työmatkaliikenteessä.

- Pyritään turvaamaan sujuvat liikenneyhteydet kaupunkiseudun työssäkäyntialueella ja taajamien sekä keskuskaupungin välillä.
- Edistetään erityisesti seudullisten/ylikunnallisten työpaikka-alueiden saavutettavuutta kestävin kulkumuodoin.
- Hyödynnetään junaliikenteen potentiaali seudun sisäisissä matkoissa.
- Matkaketjujen sujuvuutta parannetaan.

Tunnistetaan seudun matkailun kärkikohteet ja parannetaan niiden kehittämisedellytyksiä. Kehitetään seudullisesti merkittävien matkailukohteiden liikenteellistä saavutettavuutta.

KIINNOSTAVA JA VIREÄ KUOPION SEUTU

KESKUSTAT JA PALVELUT,
SAAVUTETTAVUUS

Yksityiskohtaisten tavoitteiden taustoitus

RAMBOLL

SITOWISE

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

TAVOITTEET

KESKUSTAT JA PALVELUT, SAAVUTETTAVUUS

Keskustojen vetovoimaisuutta ja roolia työpaikka-, palvelu- ja oppilaitosten alueina vahvistetaan.

- Kuopion keskustaa kehitetään Itä-Suomen kaupunkikeskuksena ja kaupunkiseudun käyntikorttina.
- Kuopion keskustan elinvoimaa ja vetovoimaa laadukkaana, monimuotoisen ja tiiviin asumisen alueena, merkittävänä työpaikka-alueena sekä kulttuuri- ja palvelutarjonnan alueena vahvistetaan.
- Seudun pääkeskusta kehitetään helposti saavutettavana ja turvallisena liikkua kulkumuodosta ja iästä riippumatta.
- Muita kuntakeskuksia ja entisiä kuntakeskuksia kehitetään vireinä ja houkuttelevina alue-/lähipalvelukeskuksina. Myös niiden maankäyttöä kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena ja keskustamaisena.
- Rautatieasemien ympäristöt kytketään osaksi keskustojen kehittämistä.

Tunnistetaan kehysalueiden keskusten rooli seudun yhteistoiminnan kannalta merkittävässä kysymyksissä.

- Kehysalueiden keskusten ja palvelujen rooli osana seudullista palveluverkkoa määritellään.
- Parannetaan seudullisten/ylikunnallisten keskusten ja palvelukeskittymien saavutettavuutta kestävin liikkumismuodoin.

Edistetään jalankulku- ja joukkoliikennekaupungin kehittämistä.

- Maankäytön kehittämisellä tavoitellaan palveluiltaan sekoittuneen, lyhyiden etäisyyksien jalankulkukaupungin sekä kunta- ja aluekeskuksiin perustuvan joukkoliikennekaupungin kasvattamista.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja vyöhykejattelu sisällytetään myös pienempien keskusten suunnitteluun.

